

JUSTITSMINISTERIET

Dato: 21. oktober 2020
Kontor: Stats- og Menneskerets-
kontoret
Sagsbeh: Nanna Therkelsen
Sagsnr.: 2020-759-0161
Dok.: 1674539

KOMMENTERET HØRINGSOVERSIGT

Forslag til lov om undersøgelse af visse forhold vedrørende Forsvarets Efterretningstjeneste

I. Hørte myndigheder og organisationer mv.

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den 8. oktober 2020 til den 19. oktober 2020 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Aarhus Retshjælp, Advokatrådet, Akademikerne (AC), Alternativet, Amnesty International, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Arbejdsretten, Ase Lønmodtager, Centralorganisationernes Fællesudvalg, CEPOS, Civilstyrelsen, Danmarks Frie Fagforening, Danmarks Medie- og Journalisthøjskole, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Folkeoplysnings Samråd, Dansk Folkeparti, Dansk Industri, Dansk Journalistforbund, Danske Advokater, Danske Medier, Danske Regioner, Datatilsynet, De Frie Funktionærer, Den Danske Dommerforening, Den Danske Helsinki-Komité for Menneskerettigheder, Den Særlige Klageret, Den Uafhængige Politiklagemyndighed, Det Faglige Hus, Det Juridiske Fakultet, Københavns Universitet, Det Konservative Folkeparti, Det Radikale Venstre, DIGNITY – Dansk Institut mod Tortur, Direktoratet for Kriminalforsorgen, DJØF, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Enhedslisten, Foreningen af Offentlige Anklagere, Foreningen af Statsadvokater, Foreningen af Statsforvaltningsjurister, FTF, Færøernes Landsstyre, Gadejuristen, Grønlands Landsret, HK Kommunal, HK Landsklubben for Politiet og Anklagemyndigheden, HK Landsklubben Danmarks Domstole, Højesteret, IBIS, Institut for Menneskeret-

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

tigheder, Institut for Samfund og Globalisering, Roskilde Universitet, Institut for Statskundskab, Københavns Universitet, Institut for Statskundskab, Syddansk Universitet, Institut for Statskundskab, Aalborg Universitet, Institut for Statskundskab, Aarhus Universitet, International Rehabilitation Center for Torture Victims, Juridisk Institut, Syddansk Universitet, Juridisk Institut, Aalborg Universitet, Juridisk Institut, Aarhus Universitet, Juridisk Videnscenter, Københavns Universitet, Justitia, KL, Kommunale Tjenestemænd og Overenskomstansatte, Kraka, Kristelig Fagforening (Krifa), Københavns Rets Hjælp, Landsforeningen for beskikkede advokater, Fagbevægelsens Hovedorganisation (FH), Liberal Alliance, Lederne, Ligebehandlingsnævnet, Naalakkersuisut, Nordisk Ministerråd, Nye Borgerlige, Offentligt Ansattes Organisationer, Politidirektørforeningen, Politiforbundet, Procesbevillingsnævnet, Retspolitisk Forening, Retssikkerhedsfonden, Rigsadvokaten, Rigsombudsmanden i Grønland, Rigsombudsmanden på Færøerne, Rigspolitiet, Rigsrevisionen, samtlige byretter, samtlige kommuner, samtlige ministerier, samtlige regioner, Socialdemokratiet, Socialistisk Folkeparti, Sørenskriveren på Færøerne, Stats- og Kommunalt Ansattes Forhandlingsfællesskab, Familieretshuset, Sø- og Handelsretten, Tinglysningsretten, Venstre, Veron, Vestre Landsret og Østre Landsret.

II. Høringssvarene

1. Indledning

Justitsministeriet har modtaget høringssvar fra:

Advokatrådet, Akademikerne, Civilstyrelsen, Danske Advokater, Dansk Folkeoplysnings Samråd, Danske Regioner, Datatilsynet, Den Uafhængige Politiklagemyndighed, DJØF, Den Danske Dommerforening, Domstolsstyrelsen, Erhvervsministeriet, Familieretshuset, Forhandlingsfællesskabet, Forsvarsministeriet, Institut for Menneskerettigheder, Klima-, Energi og Forsyningsministeriet, Ligebehandlingsnævnet, Miljø- og Fødevarerministeriet, Politiforbundet, Procesbevillingsnævnet, Retspolitisk Forening, Rigsadvokaten, Rigsrevisionen, Skanderborg Kommune, Uddannelses- og Forskningsministeriet, Vestre Landsret og Østre Landsret.

Nedenfor er gengivet de væsentligste punkter i de modtagne høringssvar. Samtlige høringssvar er vedlagt.

Justitsministeriets kommentarer til høringssvarene er anført i *kursiv*.

Civilstyrelsen, Danske Regioner, Den Uafhængige Politiklagemyndighed, Domstolsstyrelsen, Erhvervsministeriet, Familieretshuset, Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet, Ligebehandlingsnævnet, Miljø- og Fødevareministeriet, Politiforbundet, Rigsadvokaten, Rigsrevisionen, Skanderborg Kommune og Uddannelses- og Forskningsministeriet har ingen bemærkninger til lovforslaget.

Østre Landsret ønsker ikke at udtale sig om forslaget.

2. Generelt

Dansk Folkeoplysnings Samråd (DFS) finder det vigtigt, at offentligheden orienteres i videst muligt omfang om undersøgelsens form, proces og resultater. Dette nødvendigvis med forbehold for de informationer af sikkerhedsmæssig karakter, som vil indgå i undersøgelsen. DFS vurderer offentliggørelsen af kommissionens sammenfatning som en meget væsentlig detalje. Det vurderes også væsentligt for den offentlige orientering om undersøgelsens resultater, at der vil være fuld offentlighed om resultatet af kommissionens ansvarsvurdering af de ansatte, der har været tjenestefritaget. DFS er tilfredse med, at disse forhold er nævnt i bemærkningerne og vil gerne henvende opmærksomheden på deres væsentlighed, da undersøgelsen har stor offentlig interesse og betydning for den brede offentlighed og for tillid til statens institutioner.

Danske Advokater har henvist til høringsvaret afgivet af Djøf og tilslutter sig de overvejelser og betænkeligheder af retssikkerhedsmæssig karakter, som er anført deri.

Djøf bemærker, at lovforslaget giver anledning til en række retssikkerhedsmæssige betænkeligheder, idet forslaget lægger op til en hemmelig proces, hvor centrale retssikkerhedsgarantier, der blev vurderet at være helt afgørende ved vedtagelsen af lov om undersøgelseskommissioner, er fjernet eller kraftigt beskåret. De grundlæggende principper om offentlighed og mundtlighed tilsidesættes i lovforslaget med den mulige konsekvens, at de personer, hvis forhold undersøges, ikke vil blive sat i stand til at varetage deres interesser på betryggende vis. Djøf anerkender, at der er et væsentlig hensyn til at beskytte klassificerede oplysninger, og at dette hensyn må føre til, at eksempelvis det grundlæggende princip om offentlighed tilsidesættes. Det er imidlertid vanskeligt at se, hvordan dette hensyn tillige kan bære, at også princippet om mundtlighed og andre retssikkerhedsgarantier indskrænkes. Dette gælder så meget desto mere, når varetagelsen af disse grundlæggende

principper i praksis kan ske, uden at hensynet til at beskytte de klassificerede oplysninger tilsidesættes. Da det grundlæggende princip om offentlighed må fraviges, må hensynet til retssikkerheden for de personer, hvis forhold er omfattet af undersøgelsen, indgå med betydelig styrke i afvejningen af, hvilke øvrige retssikkerhedsgarantier der kan fraviges. Udgangspunktet må være, at retssikkerhedsgarantierne opretholdes i videst muligt omfang.

Institut for Menneskerettigheder (IMR) anbefaler, at der stilles ændringsforslag til lovforslaget med det formål i videst muligt omfang at sikre offentlighed om alle dele af undersøgelseskommissionens arbejde.

Procesbevillingsnævnet bemærker, at nævnet har noteret sig, at det fremgår af lovforslagets § 18, stk. 1, at undersøgelseskommissionens beslutninger kan indbringes for Østre Landsret ved kære, og at reglerne om kæremål i borgerlige sager i øvrigt finder anvendelse, hvilket indebærer, at det kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse i medfør af retsplejelovens § 392, stk. 3-5, at kære landsrettens afgørelser til Højesteret. Procesbevillingsnævnet har derudover ikke bemærkninger til lovforslaget.

Retspolitisk Forening bemærker, at foreningen har forståelse for, at offentligheden i begrænset omfang får adgang til indsigt i undersøgelseskommissionens arbejde på grund af karakteren af Forsvarets Efterretningstjenestes arbejde. Men det anføres også, at det bør overvejes, hvorvidt samtlige undersøgelsespunkter skal underkastes samme fortrolige behandling for lukkede døre. Foreningen opfordrer desuden til, at der under udvalgsarbejdet med lovforslaget oplyses, hvordan forløbet med tilsvarende problemstillinger har været i lande som Holland, Tyskland og Norge, og i givet fald lade sig inspirere deraf.

Retspolitisk Forening anfører desuden, at det bestemmes i forslagens § 3, stk. 4, at hvis bare ét af undersøgelseskommissionens 3 medlemmer modsætter sig offentliggørelse af kommissionens udtalelse om, hvorvidt der foreligger grundlag for, at det offentlige søger nogen draget til ansvar, må flertallet på de 2 andre medlemmer affinde sig dermed.

Endelig anfører Retspolitisk Forening, at forslagens § 21, stk. 1, bestemmer, at der uden samtykke fra undersøgelseskommissionen ikke må gives aktindsigt efter lov om offentlighed i forvaltningen i materiale, der indgår i undersøgelsen. Foreningen bemærker, at dette virker som en potentielt meget vidtrækkende begrænsning af reglerne om aktindsigt og i kompetencen til at administrere indsigten.

Justitsministeriet noterer sig de generelle bemærkninger til lovforslaget og bemærker hertil følgende:

For så vidt angår spørgsmålet om offentlighedens indsigt i undersøgelseskommissionens arbejde bemærkes det, at lovforslagets kapitel 8 omhandler offentlighed og afgivelse af undersøgelseskommissionens beretning mv. Som det fremgår af pkt. 3.2.6 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget, gør der sig særlige omstændigheder gældende for en undersøgelse af den foreslåede karakter, herunder navnlig i lyset af den betydelige mængde klassificeret materiale, der vil indgå i undersøgelsen. Dette forhold har givet anledning til særlige overvejelser i relation til undersøgelsens tilrettelæggelse, herunder i relation til offentlighed om undersøgelsen. For en nærmere beskrivelse af de særlige overvejelser henvises til pkt. 3.2.6 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

For så vidt angår de nævnte retssikkerhedsmæssige betænkeligheder henvises til Justitsministeriets bemærkninger nedenfor i høringsoversigtens pkt. 4, 5, 6 og 7.

I relation til forslagets § 3, stk. 4, bemærkes det, at undersøgelseskommissionen – i lighed med, hvad der gælder efter lov om undersøgelseskommissioner med dommermedvirken – alene skal afgive en udtalelse om, hvorvidt der foreligger grundlag for, at det offentlige søger nogen draget til ansvar, i det omfang ingen af kommissionens medlemmer finder det retssikkerhedsmæssigt betænkeligt. Denne beslutning skal ifølge de specielle bemærkninger til bestemmelsen træffes på grundlag af en vurdering af de eventuelle problemer vedrørende de involverede personers retssikkerhed. Bestemmelsen vedrører således ikke spørgsmålet om offentliggørelse af kommissionens eventuelle udtalelse om ansvar.

I forhold til den foreslåede § 21, stk. 1, om aktindsigt bemærkes det, at bestemmelsen tager afsæt i lov om undersøgelseskommissioner § 31, stk. 1, hvorefter der ikke uden samtykke må gives aktindsigt efter lov om offentlighed i forvaltningen i materiale, der indgår i undersøgelsen. Det fremgår således bl.a. af de specielle bemærkninger til forslaget § 21, stk. 1, at der med bestemmelsen foreslås fastsat regler om aktindsigt svarende til lov om undersøgelseskommissioner § 31, stk. 1, således at det sikres, at der ikke er tvivl om, at det materiale, der indgår i undersøgelseskommissionens undersøgelse, af hensyn til undersøgelsens gennemførelse kan undtages fra aktindsigt efter offentlighedsloven.

3. Undersøgelsens afgrænsning mv.

Institut for Menneskerettigheder (IMR) anbefaler, at der stilles ændringsforslag til lovforslaget med det formål at sikre, at det bredere spørgsmål om orientering af Folketinget indgår i undersøgelsen. IMR anbefaler desuden, at Justitsministeriet udarbejder en oversigt over, hvilke af kritikpunkterne fra Tilsynet med Efterretningstjenesternes særlige undersøgelse, der bliver henholdsvis ikke bliver en del af undersøgelseskommissionens arbejde samt en begrundelse for denne nærmere afgrænsning. Endelig anbefaler IMR, at der stilles ændringsforslag til lovforslaget med det formål at skrive ind i bemærkningerne, at kommissionen skal have adgang til Tilsynet med Efterretningstjenesternes særlige undersøgelse af Forsvarets Efterretningstjeneste.

Retspolitisk Forening bemærker, at der med offentliggørelsen af Tilsynet med Efterretningstjenesternes kritik af Forsvarets Efterretningstjeneste er skabt en forventning om, at offentligheden med undersøgelsens konklusioner får et præcist billede af, hvilke forhold der har ført til tilstandene opregnet i tilsynets kritik. Det forekommer derfor efter Retspolitisk Forenings opfattelse uacceptabelt, at undersøgelseskommissionens præcise kommissorium ikke skal offentliggøres, men kun drøftes forudgående med Folketingets kontroludvalg, hvorfra som bekendt intet må komme til offentlighedens kendskab.

Justitsministeriet bemærker hertil, at det fremgår af pkt. 3.2.2 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget, at undersøgelseskommissionen vil have til opgave at undersøge og redegøre for visse forhold omfattet af Tilsynet med Efterretningstjenesternes særlige undersøgelse af Forsvarets Efterretningstjeneste, som blev afgivet til Forsvarsministeriet den 21. august 2020. Da den nærmere afgrænsning af undersøgelsen vil indeholde klassificerede oplysninger, foreslås det, at undersøgelseskommissionens opgaver fastlægges nærmere i et kommissorium, som fastsættes af justitsministeren. Det forudsættes, at justitsministeren forudgående inddrager Folketingets Udvalg vedrørende Efterretningstjenesterne.

Det er en grundlæggende præmis for regeringen, at Danmark historisk har været og fortsat skal være en fuldt integreret del af den vestlige sikkerhedspolitiske alliance. Den alliance bygger ikke mindst på, at Danmark bevarer et nært og tillidsfuldt samarbejde med vores allierede. Det er desuden af hensyn til Danmarks og befolkningens sikkerhed en grundpræmis, at der ikke i forbindelse med undersøgelsen sker en spredning af meget sensitive oplysninger ud over det absolut nødvendige.

Regeringen ønsker, at undersøgelsen skal gennemføres hurtigst muligt – både af hensyn til de personer, der er involveret, og af hensyn til hurtigst muligt at afklare og normalisere forholdene, så Forsvarets Efterretningstjeneste kan varetage sine opgaver effektivt.

På den anførte baggrund vil undersøgelsen fokusere på de mest centrale og konkrete punkter i Tilsynet med Efterretningstjenesternes kritik, herunder spørgsmål om mulig indhentning og videregivelse af oplysninger vedrørende danske statsborgere, orientering af skiftende forsvarsministre, Forsvarets Efterretningstjenestes eventuelle tilbageholdelse af oplysninger og afgivelse af urigtige oplysninger til Tilsynet med Efterretningstjenesterne og spørgsmål om Forsvarets Efterretningstjenestes uberettigede behandling af oplysninger om en ansat i Tilsynet med Efterretningstjenesterne.

Det forudsættes, at det fastsættes i kommissoriet, at kommissionen vil kunne rette henvendelse til justitsministeren, hvis kommissionen anser det for at være af væsentlig betydning, at der gennemføres en undersøgelse af andre forhold. Justitsministeren træffer i givet fald i samråd med forsvarsministeren og Folketingets Udvalg vedrørende Efterretningstjenesterne beslutning om, hvorvidt disse forhold skal omfattes af undersøgelsen.

På grundlag af undersøgelsen og redegørelsen vil undersøgelseskommissionen skulle udtale sig om, hvorvidt der foreligger grundlag for, at det offentlige søger nogen draget til ansvar. En sådan udtalelse vil dog – i lighed med, hvad der gælder efter lov om undersøgelseskommissioner – alene skulle afgives i det omfang, ingen af undersøgelseskommissionens medlemmer finder det retssikkerhedsmæssigt betænkeligt.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets §§ 3 og 17 og bemærkningerne hertil.

Justitsministeriet bemærker desuden, at det med forslagets § 5 foreslås, at enhver som udgangspunkt vil have pligt til at stille dokumenter og andet foreliggende materiale til rådighed for undersøgelseskommissionen, når kommissionen anmoder om det, jf. dog bestemmelsens 2. og 3. pkt. Denne pligt vil også gælde Tilsynet med Efterretningstjenesterne.

4. Undersøgelseskommissionens og medhjælperes uvildighed og sikkerhedsgodkendelse

Djøf anfører, at det i lyset af, at undersøgelseskommissionen har til opgave at undersøge og redegøre for visse forhold omfattet af Tilsynet med Efterretningstjenesternes særlige undersøgelse af Forsvarets Efterretningstjeneste, jf. lovforslagets § 3, er åbenbart, at undersøgelseskommissionen og kommissionens medhjælperer også skal være uafhængige af tilsynet. Djøf finder, at det bør præciseres i § 2.

Dommerforeningen foreslår, at lovforslagets krav om, at kommissionens medlemmer skal kunne godkendes til højeste sikkerhedsgrad og opretholde denne godkendelse, så længe den pågældende deltager i undersøgelsen gennemførelse, udgår, da det er ufornuddent, at nogen af de tre landsdommere sikkerhedsgodkendes, og da et sådant krav giver anledning til principielle betænkeligheder. Dommerforeningen anfører desuden, at Dommerforeningen er bekendt med bl.a. Djøfs høringssvar, som foreningen kan tilslutte sig.

Justitsministeriet bemærker, at det følger af forslaget § 2, at undersøgelseskommissionens medlemmer, udspørgeren og kommissionens medhjælperer skal være uvildige og uafhængige af de myndigheder og personer, hvis forhold undersøges.

Det fremgår af de specielle bemærkninger til lovforslagets § 2, at bestemmelsen – i lighed med lov om undersøgelseskommissioner § 3 – skal fortolkes i overensstemmelse med retsplejelovens § 61, hvorefter ingen må handle som dommer, hvis der foreligger omstændigheder, som er egnede til at rejse tvivl om den pågældendes fuldstændige upartiskhed.

Dommerforeningen rejser i sit høringssvar nogle principielle spørgsmål om sikkerhedsgodkendelse af de landsdommere, som efter lovforslaget skal udpeges som medlemmer af undersøgelseskommissionen.

Justitsministeriet bemærker hertil, at spørgsmålet om sikkerhedsgodkendelse er centralt for regeringen af hensyn til sagens særlige karakter. Justitsministeriet vil gå i dialog med Dommerforeningen om spørgsmålet.

5. Offentliggørelse af undersøgelseskommissionens beretning og sammenfatning

Forsvarsministeriet bemærker, at en specifik formulering i pkt. 3.2.6 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget kan give det indtryk, at kommissionens ansvarsvurdering af de personer, hvis forhold undersøges, skal offentliggøres, uanset om den indeholder klassificerede oplysninger, hvis offentliggørelse vil kunne skade bl.a. statens sikkerhed. Det anførte bør derfor efter Forsvarsministeriets opfattelse præciseres, så det fremgår, at klassificerede og sensitive informationer mv. ikke offentliggøres i forbindelse med kommissionens ansvarsvurdering af ansatte. Forsvarsministeriet anfører desuden, at der i øvrigt bør være adgang for arbejdsgiver til eventuelle ansvarsvurderinger af andre ansatte, end de der har været tjenestefritaget.

Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at der stilles ændringsforslag til lovforslaget med det formål at skrive ind i loven, at Tilsynet med Efterretningstjenesterne har en ret til indsigt i alle dele af undersøgelseskommissionens beretning.

Justitsministeriet bemærker, at det fremgår af pkt. 3.2.6 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget, at der gør sig en række særlige omstændigheder gældende for en undersøgelse af den foreslåede karakter, herunder navnlig i lyset af den betydelige mængde klassificeret materiale, der vil indgå i undersøgelsen. Dette forhold har givet anledning til særlige overvejelser i relation til undersøgelsens tilrettelæggelse.

Bl.a. har det givet anledning til særlige overvejelser i relation til undersøgelseskommissionens beretning og offentliggørelse heraf. Det er vigtigt, at beretningen indeholder en fyldestgørende redegørelse for de spørgsmål, som undersøgelseskommissionens efter kommissoriet skal undersøge og redegøre for. Det er imidlertid samtidig vigtigt, at efterretningstjenestens aktuelle og fremtidige virkemuligheder, herunder i forhold til udenlandske samarbejdspartnere, ikke skades. Det foreslås derfor, at undersøgelseskommissionen vil skulle afslutte sit arbejde ved at afgive en beretning om resultatet af sin undersøgelse til justitsministeren, som justitsministeren efter forslaget vil skulle sørge for, at Folketingets Udvalg vedrørende Efterretningstjenesterne får adgang til under sikkerhedsmæssigt fuldt forsvarlige forhold.

Af hensyn til at skabe mulighed for en vis grad af offentlighed om resultaterne af undersøgelseskommissionens undersøgelse, foreslås det desuden, at kommissionen i videst muligt omfang vil skulle udarbejde og offentliggøre en sammenfatning af sine konklusioner i en form, som ikke indeholder informationer, der vil kunne skade forholdet til fremmede magter, statens sik-

kerhed eller tredjemand. Det forudsættes i den forbindelse, at der i alle tilfælde vil være fuld offentlighed om resultatet af kommissionens ansvarsvurdering af de ansatte, der har været tjenestefritaget.

Efter Justitsministeriets opfattelse er der ikke med de gengivne bemærkninger givet udtryk for en forudsætning om, at der vil skulle ske offentliggørelse af klassificerede eller i øvrigt sensitive oplysninger. Der er efter Justitsministeriets opfattelse desuden alene taget stilling til spørgsmålet om offentliggørelse og ikke f.eks. videregivelse til en offentlig arbejdsgiver med en saglig interesse i at modtage ansvarsvurderinger eller lignende.

Hvad angår spørgsmålet om Tilsynet med Efterretningstjenesternes adgang til kommissionens beretning, bemærkes det, at der ikke med lovforslaget er taget stilling til, om Tilsynet skal have adgang til beretningen. Hvis Tilsynet, når kommissionsundersøgelsen er afsluttet, ønsker at få adgang til beretningen, vil der som udgangspunkt blive set positivt på et sådant ønske.

6. Mulighed for afhøring af vidner

Advokatrådet finder det betænkeligt, at princippet om mundtlighed i videst muligt omfang ikke iagttages med det fremsatte lovforslag. Hensynet til behandling af fortrolige oplysninger ses ikke at kunne begrunde en fravigelse af princippet om mundtlighed, og Advokatrådet bemærker i den forbindelse, at bevisførelsen både i skriftlig og mundtlig form vil ske for den samme persongruppe, der alle er pålagt tavshedspligt, jf. lovforslagets § 15.

Djøf bemærker, at udgangspunktet for FE-undersøgelsen er, at undersøgelsen sker på skriftligt grundlag. Kun, hvor det vurderes at være strengt nødvendigt, vil der kunne afgives forklaring for kommissionen. Djøf finder dette meget betænkeligt, hvilket særligt skal ses i sammenhæng med, at en bisidders anmodning om vidneførelse, jf. lovforslagets § 12, stk. 4, må antages at skulle bedømmes ud fra samme kriterier.

Djøf bemærker i den forbindelse, at adgangen til vidneafhøring ifølge lovforslagets almindelige bemærkninger, jf. pkt. 3.2.3 – i modsætning til, hvad der fremgår af lovforslagets § 7 – synes at hvile på en forudsætning om, at der kan foretages afhøring af vidner, såfremt afhøringen ikke nødvendiggør, at højt klassificerede oplysninger deles med personer, som ikke hidtil har haft adgang hertil. Djøf bemærker tillige, at eventuelle vidneforklaringer alene vil ske for kommissionen og eventuelle bisiddere, der alle vil være sikkerhedsgodkendte til højeste sikkerhedsgrad, hvorfor selv tungtvejende

hensyn til sikkerhedsmæssige forhold ikke kan begrunde denne begrænsning i adgangen til vidneforklaringer.

Djøf foreslår derfor, at kun afhøringer, der af kommissionen vurderes at være unødvendige, eller som efter en konkret vurdering indebærer yderligere deling af højt klassificerede oplysninger og vurderes at udgøre en sikkerhedsrisiko, og som ikke vurderes at være strengt nødvendige, kan afskæres. Behovet for vidneforklaringer er i øvrigt understreget af, at Tilsynet med Efterretningstjenesterne i sin pressemeddelelse af 24. august 2020 påpeger, at tilsynet ikke i henhold til FE-lovens gældende kontrol- og reaktionsmuligheder har haft ”mulighed for nærmere at afdække forhold, der fremkommer af det indleverede materiale”, og at tilsynet på den baggrund bl.a. anbefaler, at tilsynet skal have kompetence til at foretage afhøringer under vidneansvar.

Justitsministeriet bemærker hertil, at det fremgår af de specielle bemærkninger til lovforslagets § 4, at navnlig den betydelige mængde klassificeret materiale, der vil indgå i undersøgelsen, har givet anledning til særlige overvejelser i relation til undersøgelsens karakter og tilrettelæggelse, som er resulteret i en række forslag til afvigelser fra ordningen i lov om undersøgelseskommissioner.

Det er således afgørende at sikre, at kendskab til de meget sensitive oplysninger spredes mindst muligt, idet spredning af sådanne oplysninger vil kunne have alvorlige skadevirkninger for forholdet til andre landes efterretningstjenester. Dette har sammenhæng med, at samarbejdet med andre efterretningstjenester generelt bygger på, at oplysninger om efterretningsvirksomhed behandles fortroligt. Er der ikke tillid hertil, vil udenlandske samarbejdspartnere blive tilbageholdende med at give oplysninger til og samarbejde med den danske efterretningstjeneste. Dette vil forringe efterretningstjenestens muligheder for i fremtiden at løse sine opgaver effektivt. Udbredelsen af kendskabet til de klassificerede informationer, der vil indgå i den foreslåede undersøgelse, bør derfor også begrænses mest muligt af hensyn til efterretningstjenestens fortsatte effektivitet og fremtidige virkemuligheder.

Undersøgelsen skal således i det hele tilrettelægges og gennemføres på en sådan måde, at efterretningstjenestens aktuelle og fremtidige virkemuligheder, herunder i forhold til udenlandske samarbejdspartnere, ikke skades.

På den baggrund foreslås det også i lovforslagets § 7, at undersøgelseskommissionen kan anmode en person om at afgive forklaring for kommissionens som vidne, hvis det ikke har været muligt at få belyst et spørgsmål på anden måde, og kommissionen vurderer, at det er strengt nødvendigt for en tilstrækkelig oplysning af sagen.

Det kan imidlertid ikke udelukkes, at undersøgelseskommissionen – for at få et spørgsmål tilstrækkeligt belyst – finder det nødvendigt, at der afgives forklaring om spørgsmålet, og forslaget til § 7, stk. 1, vil derfor give mulighed for, at der kan gennemføres afhøringer, hvis det ikke har været muligt at få belyst et givet spørgsmål på anden måde, og kommissionen vurderer, at det er strengt nødvendigt for en tilstrækkelig oplysning af sagen.

Bestemmelsen er således udtryk for, at undersøgelseskommissionen ved tilrettelæggelsen af sin undersøgelse skal foretage en afvejning af på den ene side hensynet til en tilstrækkelig undersøgelse og redegørelse for de forhold, der omfattes af undersøgelsen, og på den anden side det tungtvejende hensyn til at begrænse udbredelsen af kendskabet til de oplysninger af følsom karakter, der indgår i undersøgelsen.

7. Bisidderens mulighed for at varetage sin klients interesser

Advokatrådet bemærker, at det er Advokatrådets vurdering, at lovforslaget rejser en række retssikkerhedsmæssige problemstillinger, særligt for så vidt angår de personer, hvis forhold vil være genstand for undersøgelsen. Advokatrådet anfører, at kommissoriet for undersøgelsen ikke bliver offentliggjort, og at der i det hele taget er tale om en særdeles lukket proces. Af hensyn til de berørte personer og deres mulighed for at varetage egne interesser bedst muligt, finder Advokatrådet det betænkeligt, at heller ikke disse personer vil blive gjort bekendt med kommissoriet.

Advokatrådet anfører desuden, at det fremgår af lovforslagets § 12, stk. 1, at bisidderen som udgangspunkt alene har adgang til at overvære afhøringer af sin egen klient. Kun hvor det efter kommissionens opfattelse er afgørende af hensyn til muligheden for at varetage klientens interesser, kan bisidderen overvære afhøringer af andre. Det er efter Advokatrådets vurdering problematisk, at det i disse situationer vil være op til kommissionen at vurdere hensynene til klientens interesser. På samme måde finder Advokatrådet det betænkeligt, at det er kommissionens opgave at vurdere, hvilket materiale der er af betydning for den pågældende klient, og som bisidderen herved kan gøres bekendt med, jf. lovforslagets § 12, stk. 2.

Endelig anfører Advokatrådet, at Advokatrådet kan være bekymret for, at kravet om, at bisidderen skal undergå en dybdeborende undersøgelse til opnåelse af højeste sikkerhedsgrad vil kunne medføre, at personer frasiger sig udpegning som bisidder.

Akademikerne finder lovforslaget retssikkerhedsmæssigt betænkeligt på en række områder. Bl.a. begrænses bisidderens muligheder for at kunne varetage sin klients interesse i forhold til det udgangspunkt, som følger af lov om undersøgelseskommissioner. Akademikerne anfører, at det er helt centralt, at bisidderen som udgangspunkt skal have mulighed for at overvære alle møder i undersøgelseskommissionen, og ikke kun afhøringen af egen klient. På tilsvarende vis er det helt centralt, at bisidderen får adgang til det materiale, der indgår i undersøgelsen, og som det klare udgangspunkt også må gøre sin klient bekendt med indholdet. Den tavshedspligt, der følger af lovforslagets kapitel 6, vil i sig selv være et egnet instrument til at modvirke, at fortrolige oplysninger kommer frem til uvedkommende. Akademikerne har i øvrigt henvist til det høringssvar, der afgives af Djøf.

Djøf finder, at det bør præciseres i lovforslagets § 3, at de personer, hvis forhold undersøges, vil have ret til at blive gjort bekendt med kommissoriet.

Djøf bemærker endvidere, at princippet om bevisumiddelbarhed som led i en retfærdig rettergang som udgangspunkt bør give en bisidder ret til at overvære alle de vidneforklaringer, der afgives. Djøf anfører desuden, at kommissionen kan give en bisidder adgang til at overvære andre vidners forklaring, hvis ”afgørende hensyn til bisidderens mulighed for at varetage sin klients interesser taler for det”. Sådanne hensyn kan efter bemærkningerne til bestemmelsen foreligge, hvis kommissionen vurderer, at der ”kan blive spørgsmål om at afgive belastende ansvarsvurderinger af en persons forhold”.

Om der kan blive tale om at afgive belastende ansvarsvurderinger, vil typisk og navnlig bero på de vidneforklaringer, der afgives. En konkret erkendelse hos kommissionen af, at der kan blive tale om belastende ansvarsvurderinger, vil derfor typisk først opstå, når de centrale vidner er afhørt. Muligheden for bisidderen til at overvære andres vidneudsagn vil derfor i praksis være illusorisk, og bisidderen vil i en sådan situation tillige være afskåret fra at få adgang til udskriften af andres vidneudsagn, jf. forslaget § 12, stk. 2.

På den baggrund anfører Djøf, at den ret som bisidderen har efter lov om undersøgelseskommissioner til at overvære alle vidneforklaringer med deraf følgende mulighed for at gennemføre kontraafhøring også bør gælde for FE-undersøgelsen.

Djøf bemærker desuden, at hvis en bestemmelse som i lovforslagets § 12, stk. 1, 2. pkt., på trods heraf fastholdes, må det af retssikkerhedsmæssige grunde præciseres, at bisidderen har adgang til at overvære andres vidneforklaringer, hvis en belastende ansvarsvurdering i forhold til bisidderens klient kan være blot en teoretisk mulighed. En sådan teoretisk mulighed er forudsat i hvert fald for de embedsmænd, der pt. er eller har været tjenestefritaget. Det bemærkes i den forbindelse, at det fremgår af lovforslagets almindelige bemærkninger (jf. pkt. 3.2.6), ”at der i alle tilfælde vil være fuld offentlighed om resultatet af kommissionens ansvarsvurdering af de ansatte, der har været tjenestefritaget”.

Djøf bemærker ligeledes, at Djøfs bemærkninger vedrørende § 12, stk. 1, tilsvarende gør sig gældende for så vidt angår lovforslagets § 12, stk. 2, om adgang til materiale. På samme måde må i hvert fald bisidderne for de embedsmænd, der er tjenestefritaget, og som qua deres organisatoriske placering allerede må formodes at have kendskab til de klassificerede oplysninger, der indgår i undersøgelsen, have adgang til det samlede materiale i overensstemmelse med § 22, stk. 2, i lov om undersøgelseskommissioner.

Djøf bemærker endvidere, at det bør præciseres, at et pålæg efter lovforslagets § 12, stk. 3, forudsættes kun at blive givet i helt særlige undtagelsestilfælde og hvor det må antages, at de pågældende embedsmænd ikke har et forudgående kendskab til materialets indhold.

Endelig bemærker Djøf, at det bør præciseres, at orienteringer efter lovforslagets § 13 skal være skriftlige for at give de berørte personer mulighed for at varetage deres interesser på bedst mulig måde. Dette skal ses i lyset af, at der er tale om en undersøgelse, der er undergivet betragtelige indskrænkninger i relation adgangen til det bagvedliggende materiale sammenholdt med ordningen efter lov om undersøgelseskommissioner. Djøf bemærker i den forbindelse, at hensynet til beskyttelse af de klassificerede oplysninger, der måtte indgå i sådanne orienteringer, kan varetages ved, at der gives adgang til skriftlige orienteringer på samme måde som til det øvrige skriftlige materiale i sagen.

Forhandlingsfællesskabet bemærker, at fællesskabet ikke har bemærkninger til høringen, men henviser til eventuelle høringssvar fra Fagbevægelsens Hovedorganisation og Akademikerne samt fra Forhandlingsfællesskabets medlemsorganisationer.

Forsvarsministeriet finder, at hvis den person, hvis forhold undersøges, via sit virke i Forsvarets Efterretningstjeneste allerede har kendskab til de klassificerede oplysninger, som er omfattet af undersøgelseskommissionens undersøgelse, ses hensynet til at sikre, at kendskab til de ofte meget fortrolige oplysninger ikke udbredes mere end absolut nødvendigt, ikke at tale for at begrænse den involverede persons egen adgang til materiale og afhøringer i samme omfang, som hvad der foreslås for bisidderen.

Forsvarsministeriet anfører desuden, at der ikke i lovforslaget eller bemærkningerne hertil ses at være taget stilling til, hvordan de involverede personer, der er fritaget for tjeneste i Forsvarets Efterretningstjeneste, er stillet i forhold til at genopfriske deres hukommelse om de forhold, som de eventuelt vil skulle afgive forklaring om.

Endelig anfører Forsvarsministeriet, at lovforslaget ikke ses at tage højde for eventuelle situationer, hvor der ikke forud for en afhøring er grund til at antage, at lovforslagets betingelser for en bisidders overværelse af en afhøring vil være opfyldt, men hvor der under afhøringen alligevel afgives forklaring om forhold af betydning for den involverede person. Det bør efter Forsvarsministeriets opfattelse slås fast, at bisidderen (og den involverede person) i disse tilfælde efterfølgende kan få adgang til at gøre sig bekendt med en udskrift af den pågældendes forklaring.

Justitsministeriet bemærker, at det fremgår af pkt. 3.2.6 i lovforslagets almindelige bemærkninger, at der gør sig særlige omstændigheder gældende for en undersøgelse af den foreslåede karakter, herunder navnlig i lyset af den betydelige mængde klassificeret materiale, der vil indgå i undersøgelsen. Dette forhold har givet anledning til særlige overvejelser i relation til undersøgelsens tilrettelæggelse.

Ved klassificerede informationer eller klassificeret materiale sigtes der til informationer, som i medfør af cirkulære nr. 10338 af 17. december 2014 om sikkerhedsbeskyttelse af informationer (sikkerhedscirkulæret) ikke må offentliggøres eller komme uvedkommende til kendskab. Ved uklassificeret materiale sigtes omvendt til sådant materiale, som ikke indeholder informationer klassificeret efter sikkerhedscirkulæret.

Det foreslås, at undersøgelsen skal foregå for lukkede døre. Det skyldes hensynet til at beskytte den betydelig mængde klassificerede informationer, der vil indgå i en undersøgelse, der angår Forsvarets Efterretningstjeneste. Det er afgørende at sikre, at kendskab til de meget sensitive oplysninger spredes mindst muligt, idet spredning af sådanne oplysninger vil kunne have alvorlige skadevirkninger for forholdet til andre landes efterretningstjenester. Dette har sammenhæng med, at samarbejdet med andre efterretningstjenester generelt bygger på, at oplysninger om efterretningsvirksomhed behandles fortroligt. Er der ikke tillid hertil, vil udenlandske samarbejdspartnere blive tilbageholdende med at give oplysninger til og samarbejde med den danske efterretningstjeneste. Dette vil forringe efterretningstjenestens muligheder for i fremtiden at løse sine opgaver effektivt. Udbredelsen af kendskabet til de klassificerede informationer, der vil indgå i den foreslåede undersøgelse, bør derfor også begrænses mest muligt af hensyn til efterretningstjenestens fortsatte effektivitet og fremtidige virkemuligheder.

Hensynet til at beskytte de klassificerede informationer, der indgår i en undersøgelse som den foreslåede, har ikke kun betydning for spørgsmålet om, hvorvidt undersøgelsen bør gennemføres for åbne eller lukkede døre. Beskyttelseshensynet har også betydning for andre spørgsmål om undersøgelsens tilrettelæggelse og gennemførelse.

For det første kan nævnes overvejelser vedrørende undersøgelseskommissionens beretning og offentliggørelse heraf. Det er vigtigt, at beretningen indeholder en fyldestgørende redegørelse for de spørgsmål, som undersøgelseskommissionen efter kommissoriet skal undersøge og redegøre for. Det er imidlertid samtidig vigtigt, at efterretningstjenestens aktuelle og fremtidige virkemuligheder, herunder i forhold til udenlandske samarbejdspartnere, ikke skades. Det foreslås derfor, at undersøgelseskommissionen vil skulle afslutte sit arbejde ved at afgive en beretning om resultatet af sin undersøgelse til justitsministeren, som justitsministeren efter forslaget vil skulle sørge for, at Folketingets Udvalg vedrørende Efterretningstjenesterne får adgang til under sikkerhedsmæssigt fuldt forsvarlige forhold.

Af hensyn til at skabe mulighed for en vis grad af offentlighed om resultaterne af undersøgelseskommissionens undersøgelse, foreslås det desuden, at kommissionen i videst muligt omfang vil skulle udarbejde og offentliggøre en sammenfatning af sine konklusioner i en form, som ikke indeholder informationer, der vil kunne skade forholdet til fremmede magter, statens sik-

kerhed eller tredjemand. Det forudsættes i den forbindelse, at der i alle tilfælde vil være fuld offentlighed om resultatet af kommissionens ansvarsvurdering af de ansatte, der har været tjenestefritaget.

Det nævnte beskyttelseshensyn har endvidere betydning for omgangen med det materiale, der indgår i undersøgelsen. Ved undersøgelser efter lov om undersøgelseskommisioner har det været almindeligt, at relevant materiale udleveres til undersøgelseskommisionen. Ved en undersøgelse som den foreliggende taler hensynet til dokumentikkerheden imidlertid for, at materialet forbliver hos Forsvarets Efterretningstjeneste, således at kommissionen får adgang til at gøre sig bekendt med indholdet af materialet dér. Det forudsættes i den forbindelse, at Forsvarets Efterretningstjeneste stiller lokaler til rådighed for undersøgelseskommisionen.

Den særlige karakter af de oplysninger, der indgår i undersøgelsen, har også betydning for de involverede personers mulighed for at vælge bisidder samt for, i hvilket omfang de involverede personer samt deres bisiddere kan få adgang til det materiale, der indgår i eller frembringes som led i undersøgelsen.

Efter lov om undersøgelseskommisjoner § 21, stk. 1, har den person, hvis forhold undersøges, ret til en bisidder efter eget valg. Der lægges med forslaget op til, at personer, hvis forhold undersøges, som udgangspunkt skal have samme ret. Af hensyn til den betydelige mængde af klassificerede informationer, der vil indgå i undersøgelsen, foreslås det dog, at retten modificeres af et krav om, at den valgte bisidder skal kunne godkendes til højeste sikkerhedsgrad. Det forudsættes i den forbindelse, at bisidderen vil kunne opretholde denne godkendelse, så længe den pågældende fungerer som bisidder i forbindelse med undersøgelsen.

Efter regeringens opfattelse vil en så vid adgang for bisidderne til at få udleveret undersøgelsens materiale som den, der gælder efter lov om undersøgelseskommisioner, være vanskelig at forene med hensynet til at sikre, at kendskab til de ofte meget fortrolige oplysninger ikke udbredes mere end absolut nødvendigt. Samtidig er det imidlertid vigtigt, at bisidderne har mulighed for på en retssikkerhedsmæssigt forsvarlig måde at varetage deres klienters interesser i forbindelse med undersøgelsen.

Udformningen af bisidderordningen i det foreliggende forslag bygger på en afbalancering af disse modstående hensyn.

Det foreslås således, at bisidderen som udgangspunkt kun har adgang til at gøre sig bekendt med materiale, der er af betydning for den pågældendes egen klient. Bisidderen vil endvidere som udgangspunkt kun have ret til at overvære afhøringer af sin egen klient og til at gøre sig bekendt med udskrift af dennes forklaringer. I det omfang, afgørende hensyn til bisidderens mulighed for at varetage sin klients interesser taler for det, vil undersøgelseskommissionen endvidere efter forslaget kunne give bisidderen adgang til at overvære afhøringer af andre. Afgørende retssikkerhedsmæssige hensyn kan således tale for, at der sker en udvidelse af de beføjelser, der tilkommer en involveret persons bisidder, f.eks. i tilfælde, hvor der i lyset af det, der hidtil er fremkommet i undersøgelsen, efter kommissionens opfattelse vil blive spørgsmål om at afgive belastende ansvarsvurderinger af personens forhold. I en sådan situation må kommissionen ligeledes ved en fornyet gennemgang sikre sig, at bisidderen har fået mulighed for at gøre sig bekendt med det materiale, der er af betydning for klienten, herunder gøre sig bekendt med udskrift af forklaringer afgivet af andre, i det omfang, bisidderen har haft mulighed for at overvære sådanne. Det bemærkes, at bisidderen vil have adgang til at drøfte alle de oplysninger, som bisidderens klient har adgang til, med klienten.

Det bemærkes desuden, at lovforslaget ikke er til hinder for, at kommissionen efter en konkret vurdering finder, at der bør foretages genafhøring af vidner. Der er desuden fastsat andre relevante retssikkerhedsgarantier, der er særligt relevante for personer, der risikerer en belastende ansvarsvurdering, jf. bl.a. lovforslagets § 13, stk. 3, hvorefter kommissionen skal orientere involverede personer og deres bisiddere om de faktiske og eventuelt retlige forhold vedrørende den pågældende, som kommissionen overvejer at give udtryk for i sin beretning.

Det foreslås endvidere, at personer, hvis forhold undersøges, efter bevisførelsens afslutning skal have en tilkendegivelse fra kommissionen og på grundlag heraf have adgang til at afgive en skriftlig udtalelse (kontradiktion), inden kommissionen færdiggør beretningen, jf. forslagets § 13, stk. 4.

Det forudsættes – i overensstemmelse med den generelle forudsætning i det foreslåede § 4, stk. 1, 2. pkt., om, at undersøgelsen skal tilrettelægges og gennemføres på en sådan måde, at forholdet til fremmede magter, hensynet til statens sikkerhed, sagens opklaring eller til tredjemand ikke skades – at materiale, udskrifter og tilkendegivelser m.v. vil skulle stilles til rådighed for bisidderen i dertil egnede lokaler hos Forsvarets Efterretningstjeneste,

som kommissionen råder over. Den person, hvis forhold undersøges, vil således også på denne måde – sammen med sin bisidder – få mulighed for at genopfriske sin viden forud for en afhøring.

Tilsvarende forudsættes det, at bisidderens udtalelser m.v. vil skulle overgives fysisk til kommissionen. Det kan i den forbindelse endvidere være nødvendigt, at sådanne udtalelser m.v. af sikkerhedsmæssige årsager udarbejdes ved brug af særligt udstyr, som kommissionen stiller til rådighed.

Efter regeringens opfattelse vil den beskrevne ordning tilgodese hensynet til de involveredes retssikkerhed samtidig med, at hensynet til at gardere de følsomme oplysninger, der indgår i undersøgelsen, så vidt muligt sikres.

For så vidt angår bekymringen for, at det vil være kommissionens opgave bl.a. at vurdere, hvilket materiale der er af betydning for den pågældendes klient, bemærkes det, at undersøgelseskommissionen skal bestå af tre medlemmer, der alle skal være landsdommere, og som således på fuldt betryggende vis kan foretage sådanne vurderinger.

9. Forholdet til gældende databeskyttelsesretlige regler

Datatilsynet bemærker, at det fremgår af lovforslaget, at databeskyttelsesforordningen ikke gælder for den virksomhed, der udøves af undersøgelseskommissionen. Tilsynet bemærker hertil, at det ikke fremgår af lovforslaget, om undersøgelseskommissionens virksomhed ikke er underlagt regler om behandling af personoplysninger, eller om andre regler om behandling af personoplysninger finder anvendelse, hvilket tilsynet opfordrer Justitsministeriet til at præcisere i lovforslaget.

Justitsministeriet har noteret sig Datatilsynets høringssvar og kan dertil oplyse, at undersøgelseskommissionens virksomhed falder uden for databeskyttelsesforordningens anvendelsesområde. Det betyder, at den virksomhed, som udøves af undersøgelseskommissionen, ikke vil være underlagt andre regler om behandling af personoplysninger end dem, der kan udledes af lovforslaget, herunder særligt af reglerne i kapitel 3, 4 og 6 om tilrettelæggelse af undersøgelsen, oplysningspligt og tavshedspligt. Der er ved fastsættelsen af disse regler lagt vægt på det særligt tungtvejende hensyn til at beskytte fortroligheden om den betydelige mængde af klassificerede informationer, der vil indgå i kommissionens undersøgelse.

10. Udpegningen af kommissionens medlemmer

Vestre Landsret har bemærket, at når tre landsdommere (svarende til en afdeling) i den periode skal virke i den planlagte undersøgelseskommission, vil det være umuligt at fastholde den igangværende bunkebekæmpelse ved Vestre Landsret, med mindre der tilføres landsretten et tilsvarende antal dommere. Vestre Landsret forudsætter derfor, at der kan findes en ordning for kompensation af landsretten, der tilgodeser dette behov. Landsretten ønsker ikke i øvrigt at udtale sig om udkastet.

Justitsministeriet har noteret sig Vestre Landsrets hørings svar og har stor forståelse for situationen i ved denne ret. Justitsministeriet vil se positivt på at finde en passende ordning til imødekommen af landsrettens behov.

11. Høringsperiodens længde

Advokatrådet bemærker, at der ikke se at være objektive hensyn, der kan begrunde en høringsperiode af så betydelig reduceret længde, som fremgår af høringsbrevet af 8. oktober 2020 – en høringsperiode, der på grund af weekend og efterårsferie reelt har været på to hverdage.

Retspolitisk Forening protesterer mod den meget korte høringsfrist, der endda løber og udløber i en ferieuge.

Justitsministeriet skal beklage den korte høringsperiode, der har strakt sig henover efterårsferien. Som det bl.a. fremgår af pkt. 3.2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger, ønsker regeringen, at undersøgelsen skal gennemføres hurtigst muligt – både af hensyn til de personer, der er involveret, og af hensyn til hurtigst muligt at afklare og normalisere forholdene, så Forsvarets Efterretningstjeneste kan varetage sine opgaver effektivt.

III. Lovforslaget

Der er ikke foretaget ændringer i lovforslaget som fremsat den 8. oktober 2020.